
130 ГОДИНИ ОТ ТЪРЖЕСТВЕННОТО ОТКРИВАНЕ НА ПАМЕТНИКА НА СВОБОДАТА В СЕВЛИЕВО

Петък, 6 Септември 2024

Монументалната творба, дело на легендарния Арнолдо Дзоки е първият подобен паметник у нас след освобождението.

Съединението на 6 септември на Княжество България и Източна Румелия е посрещнато с възторг от всички българи като първа стъпка към осъществяването на една мечта - на великата идея за освобождение и обединение на българските земи, разкъсани след Берлинския конгрес. И севлиеви го посрещат с огромна радост. Началникът на Военното окръжие в града описва тези паметни дни: „В Севлиево сварих силно движение. Обикновено безлюдните му улици сега са препълнени с народ. Къщите са окичени с народни знамена, а градът - осветен“.

Проведена е мобилизация, 14-а Севлиевска пеша дружина е изпратена на границата с Турция, а при опасността от сръбско нападение е на позиция при Драгоман и участва в първите сражения. Във войната за защита на Съединението участва и още един прославен севлиевец - Никола Генов, тогава капитан, поставен начело на сформирания Трънски отряд. За частта на кап. Генов един турски вестник пише: „Българите се бият като лъвовете...“

Освен участието си в редовната армия, в севлиевско се организират и доброволчески чети. Във фонда на музея се пазят две от техните знамена - на четите от селата Чадърлий (днес Сенник) и на село Градище.

В Севлиево също е създадена доброволческа чета от близо 100 души. Тя имала и свое знаме, изработено от червена коприна от „Женското дружество“. За съжаление това знаме не е запазено. Четата тържествено е изпратена на бойното поле, а след края на войната участва в тържествения парад пред княза по случай победата и се завръща триумфално в Севлиево.

Ученици от Севлиево се включват в общобългарския „Ученически легион“. Сред тях е Стефан Нерезов - издигнал се по-късно до началник-щаб на Българската армия и носител на най-високия чин - генерал от пехотата.

Шести септември е историческа дата, повод да си припомним за всички онези, които жертват живота си за свободата, честта и славата на Майка България. Сред тях е Христо Драганов - бъдещ кмет на града, избран за командир на Севлиевската чета в защита на Съединението. Негов помощник става председателят на Опълченското дружество „Лев“ Иван Катров. Само три години по-рано, през 1882 година, без да предполагат, че отново ще влязат в битка, тези доблестни мъже са сред най-ревностните радетели на идеята да се увековечи паметта на загиналите в Априлското въстание и Освободителната война от Севлиевския край.

Така Паметникът на свободата в Севлиево става един от първите монументални паметници на загиналите за свободата на България. Първите средства били събрани до края на 1882 г. Пожълтjала снимка от това време, запазена във фонда на музея, е запечатала образите на присъствалите на тържествения водосвет в центъра на града. Тогавашият архитект на Севлиевски окръг Хюго Геслер изработил скица и план. Италианският майстор - каменоделец Дебоньо Аполони изработил постамент и красивата колона. Тя била поставена приблизително на мястото, където след кървавия разгром се издигнали бесилки за осем от ръководителите на Априлското въстание в нашия край.

Художникът Отто Хорейши нарисувал проект на статуята - млада жена, символизираща свободна България. В лявата си ръка тя държи лавров венец, за да увенчае загиналите за свободата, а с дясната зове с тръба за обединението на българските земи. Известният Петко Славейков, подбрал текстовете за четирите бронзови плочи на постаментта. За изработването на статуята била направена поръчка в известната фабрика за художествено лееене „Рудолф Вагнер“ във Виена. Прекрасната творба е дело на италианския скулптор Арнолдо Дзоки - автор на множество известни статуи по света, сред които монументът на цар Освободител в София.

Тържественото откриване на Паметника на свободата в Севлиево се състояло на 8 септември 1894 г. За да отдадат своята почит на загиналите присъствало хилядно множество от граждани и гости, изнесени били хоругвите от двете църкви и паметникът бил осветен от градското духовенство. За да почетем 130-ата годишнина от въздигането му, в Хаджистояновото училище е подредета изложба. Паметникът на Свободата се превръща в символ на града. Символ на саможертвата и свободния дух. И днес, в Деня на Съединението, отново пред него бяха положени венци и цветя в знак на почит и признателност, с дълбок поклон и за вечна слава!